

van de gerezen moeilijkheden in de in het rapport genoemde kerken.

2e. dat deze kerken evenals de Synode veel dank verschuldigd zijn aan de beide rechtskundige adviseurs, inzonderheid aan Mr. G. H. A. Grosheide.

3e. dat aan deze broeders door de Synode een schrijven behoort te worden gericht, waarin hun dank wordt gebracht voor hun arbeid in dezen.

Ook in het midden der Synode richtte de praeses een woord van hartelijke dank tot Mrs. Grosheide en de Wilde.

De Vries rapporteerde verder over een schrijven van Dr. J. P. de Gaay Fortman e.s. over samenspreking met hoogleraren over enkele wetenschappelijke onderwerpen, die verband houden met de beslissing van Assen.

Besloten werd, daar dit schrijven geen taak der Synode betreft, het in handen te stellen van Prof. Honig, die voor de hoogleraren met de genoemde heeren de correspondentie voerde en hiervan kennis te geven aan Dr. J. P. de Gaay Fortman e.s.

Dr. H. Kaajan rapporteerde namens Commissie I over de grensregelingen tusschen de kerken van Opende en Kornhorn, die van Marum en Siegerswoude, die van Kielwindeweer en Zuidlaren, die van Wartena en Garip, die van Hijaard en Bozum, die van Wirdum en Sybrandaburen, die van Gasselternijveen en Wildervank, die van Gasselternijveen en Nieuw Buinen, die van Gasselternijveen en Stadskanaal en die van Zuidlaren en Kielwindeweer.

Besloten werd, de voorgestelde grenswijzigingen goed te keuren, doch die tusschen Wirdum en Sybrandaburen onder voorwaarde, dat de e.v. Particuliere Synode van Friesland (N. G.) daaraan alsnog haar goedkeuring hechte.

Prof. Dr. V. Hepp rapporteerde hierop nader over het Liturgievraagstuk (de formulieren inzake de bevestiging van ouderlingen en diakenen en huwelijksformulieren).

De zaak werd nogmaals teruggezonden naar de commissie wat betreft de bevestigingsformulieren. Voor wat betreft het huwelijksformulier werd te uitgesteld tot de middagvergadering.

Dr. K. Dijk rapporteerde namens Commissie II over het verzoek van het bestuur der Nederlandsche afdeling van den Wereldbond tot het bevorderen van een goede verstandhouding tusschen de volken der Kerken, om toe te treden tot de afdeling en een afgevaardigde in haar bestuur te benoemen.

Besloten werd, aan deze uitnodiging niet te voldoen, daar reeds door de Generale Synode van Groningen 1927 een beslissing is genomen en er voor haar geen enkele reden is, om op deze beslissing terug te komen.

Dr. K. Dijk rapporteerde verder over het verzoek van dezelfde afdeling om instemming met de resolutie over het Kellogg-pact, aangenomen door het Intern. Bestuurscomité te Avignon op 19-21 September 1929.

De Synode sprak uit, dat het haar vurige begeerte en hartelijke bede tot God is, dat de vrede onder de volkeren bewaard blijve en de geschillen tusschen de volken zoo mogelijk in den weg van het recht zonder oorlog mogen opgelost worden, doch besloot, aan het verzoek niet te voldoen, daar zij niet kan instemmen met de grondbeginselen, waardoor deze resolutie gedragen wordt.

Dr. G. J. Breukelaar rapporteerde namens Commissie V over de verdeling van collecten. Besloten werd, deputaten voor den evangelisatiearbeid in België opdracht te geven, een collecte uit te schrijven voor het tweeledig doel van den evangelisatiearbeid in België en de verzorging der verstrooide Gereformeerden in Noord-Frankrijk.

De heer H. Knook las het rapport van de Deputaten voor den Evangelisatiearbeid in België en in aansluiting daarop het rapport van Commissie V.

Overeenkomstig het voorstel der commissie werd besloten, onder dankzegging aan Deputaten voor hun arbeid nogmaals uit te spreken, dat de arbeid der Evangelisatie in België recht heeft op den steun van alle Gereformeerde Kerken in Nederland, waarom Deputaten gemachtigd werden, de boven reeds bedoelde collecte uit te schrijven.

Tevens werd besloten aan deputaten en de betrokken Belgische kerkeraden te adviseeren ten behoeve van de emeritering der in België arbeidende Dienaren des Woords een contract aan te gaan, met de naar art. 13 K.O. samenwerkende kerken in Zuid-Holland Zuid, waarbij Deputaten zich verbinden jaarlijks het gemiddelde van de door de aan deze kerken betaalde bijdragen op te brengen.

De zitting werd hierna geschorst.

Middagzitting.

In de middagvergadering bracht Dr. W. Breukelaar verslag uit namens de Commissie inzake de voorstellen over het promotierecht.

De commissie kwam tot eenstemmigheid over het volgende voorstel:

De Generale Synode, kennis genomen hebbende van de voorstellen inzake de instelling van het doctoraat aan de Theologische School en van de desbetreffende rapporten, van oordeel, dat de Kerken tot deze instelling niet behooren over te gaan dan met genoegzame eenparigheid, constateerende, dat zulk een eenparigheid thans niet bestaat, besluit:

1o. onder deze omstandigheden over de ingediende rapporten geen beslissing te nemen, en mitidien de bovengenoemde voorstellen, zoowel die tegen als die voor de instelling van het doctoraat, ter zijde te leggen.

2o. hartelijk dank te betuigen aan de curatoren en hoogleraren voor al den arbeid door hen in dezen verricht.

W. Breukelaar, J. Douma, K. Fernhout, Dr. T. Hockstra, H. Meijering, J. Olthoff, Dr. J. Ridderbos, G. de Rooij, H. Scheffer, J. Weerstra.

Dr. Breukelaar verzocht, over dit voorstel niet te discussieeren en het niet te amendereeren.

De praeses, deze gedachte ondersteunende, gaf het voorstel in bespreking.

Dr. K. Dijk sprak mede o.a. namens Dr. Baynick, Dr. van Es en Dr. Kaajan uit, dat hij met dit voorstel kon meegaan, alleen in het vertrouwen, dat men in den eersten tijd althans deze zaak in het midden der kerk zal laten rusten.

Prof. Dr. T. Hockstra verklaarde hierop, dat hij van harte met het voorstel wilde meegaan, los van de toelichting van Dr. Dijk.

Prof. L. Lindeboom sprak in gelijken geest.

Dr. W. A. van Es verklaarde zijn stem aan het voorstel niet te kunnen geven, tenzij men het los maakt van alle actie, niet voor h.v. twee maanden, maar voorloopt.

Dr. C. B. Baynick sprak uit, tegen actie op zichzelf geen bezwaar te hebben — hij meende, dat het voorstel daartoe zou kunnen uitlokken — mits deze gevoerd worde in broederlijken geest.

Nadat nog Dr. Meynen, Prof. Greydanus, Prof. Ridderbos en Dr. K. Fernhout het woord gevoerd hadden, wees Dr. Breukelaar er op, dat de gevoerde discussie niet over het voorstel liep en er ook geen amendementen waren voorgesteld.

De voorzitter wees er op, dat ondanks de vrees, die er bij velen was, men elkander toch gevonden heeft. De ondergrond van het voorstel is de rust en de vrede der Kerken en dat is ook het doel van het voorstel.

Daarna werd het voorstel bij acclamatie aanvaard.

De praeses sprak een woord van dankbaarheid en blijdschap over deze beslissing.

Dr. K. Fernhout wees op de oorzaak van verootmoediging, die in de beslissing ligt.

Dr. J. P. Kaarman sloot zich bij deze beide sprekers aan, er op wijzend, dat deze beslissing de verhooring is van vele gebed.

Dr. Th. Ruys Jr. van Lisse las het verslag van Deputaten voor onderzoek inzake het archief en bracht vervolgens zijn verslag uit namens Deputaten voor het geven van advies inzake de archieven van Kerken.

Over deze beide verslagen en over het verslag van de Geref. Kerk van Amsterdam als archiefbewarende Kerk, dat door hem werd voorgelezen, werd namens Commissie V rapport uitgebracht door den heer K. Glastra van Loon.

Overeenkomstig het voorstel der commissie werd besloten:

1o. de Kerk van Amsterdam, de Deputaten voor het archief (Dr. Keizer, Dr. Ruys en den heer Van Zeggelaar) en den adviseur voor het archief, Dr. Ruys, hartelijk dank te zeggen voor hun belangrijken arbeid;

2o. wederom een archiefbewarende Kerk aan te wijzen, maar dan een Kerk, die beschikt over een vochtvrije, brandvrije, ruime bewaarplaats, en het moderamen op te dragen de Synode dienaangaande van advies te dienen;

3o. een archivaris te benoemen, die tevens zal optreden als adviseur van de archieven, en hem op te dragen:

a. de verzorging van het archief;

b. de wetenschappelijke inventarisatie van het archief;

c. een onderzoek in te stellen naar den staat der archieven;

d. de Kerken in de zaak van het archief van advies te dienen;

e. op de volgende Synode rapport van zijn arbeid uit te brengen;

4o. niet in te gaan op het advies van Deputaten ad hoc tot het stichten van een kerkelijk bureau, omdat de Synode het in de eerste plaats niet duidelijk is, wat de arbeid van dit generale bureau en de taak van den aan te stellen adjunct moet zijn; in de tweede plaats, omdat zij meent, dat moet worden afgewacht, welke voorstellen gedaan zullen worden ten oprichte van de archiefschikking; ten derde, omdat zij van oordeel is, dat, aler zulk een belangrijk instituut tot stand komt, het archivaat gelegenheid moet hebben, zich te ontwikkelen en die ontwikkeling moet worden afgewacht en eindelijk, omdat de kosten (f. 7000.—) haar te hoog voorkomen;

5o. wederom drie Deputaten te benoemen voor toezicht en hun op te dragen, enkele regelen op te stellen voor den arbeid van den archivaris;

6o. de Kerken op te wekken, bijzondere zorg te besteden en daarbij het advies in te winnen van den te benoemen archivaris.

De zitting werd om half vijf geschorst tot acht uur.

De avondzitting werd gehouden in comité-generaal.

16e zitting.

De zitting van Vrijdag 12 September werd geopend met het zingen van Psalm 108 : 1, waarna de praeses vooringing in gebed.

Na appél nominaal en vaststelling der acta, rapporteerde Dr. A. Schweitzer over een schrijven van Dr. W. Goedhuys, emeritus predikant van Eestrum, inzake zijn pensioen.

Overeenkomstig het voorstel der commissie werd besloten, het bezwaar ongegrond te verklaren en dat Dr. Goedhuys een beslissing van de Classis Kollum over de verhooging van zijn pensioen heeft af te wachten.

Dr. A. Scheele rapporteerde over een bezwaarschrift van den heer R. Z. te Djoelakarta tegen de approbatie van het beroep van Dr. Wielenga naar Bandoeng. Het volgende besluit werd genomen:

De Synode, van oordeel zijnde, dat de a.g.n. Classis Contracta 12 Juli 1929, al moest eenige onregelmatigheid toegeven, toch niet voor onwettig kan gehouden o.a. ook, omdat de volgende vergadering der Classis Batavia haar handelingen heeft goedgekeurd,

constateerende, dat, wijl de stukken in orde waren en formeel geen bezwaar was tegen de approbatie van het beroep en dus via approbatie de bevestiging te Bandoeng terecht is geschied, besluit,

aan het verzoek van Dr. Z. om, „aan de Classis Batavia op te dragen, opnieuw na te gaan of Dr. Wielenga dienaar des Woords te Bandoeng blijven kan en tijdelijk leeraar van het Lyceum, en om zulke maatregelen te treffen, dat een herhaling van wat gebeurde in de Classis Batavia mogelijk zij“, niet te voldoen.

Prof. Dr. S. Greydanus bracht rapport uit over een brief van den heer H. P. van Kasteel Sr. te Rotterdam, een der kerkeraadsleden, die 1887 mee uit de Hervormde Kerk overkwam, betreffende bevordering der evangelisatie en uitbreiding van het kerkgezag.

De brief van dezen ouden broeder werd gelezen en besloten hem te beantwoorden, met verwijzing naar de bemoeiingen der Synode van Utrecht en deze Synode met betrekking tot de door hem genoemde punten.

Dr. W. A. van Es rapporteerde over een brief van Dr. A. M. Diermanse te Ede, over het aanvaarden en loslaten van het standpunt van „de bekende onderstelling van Wedergeboorte“.

Overeenkomstig het advies werd besloten, op de beschouwingen van Dr. Diermanse als niet juist en op zijn wenschen, als ongemotiveerd niet in te gaan, maar zijn schrijven voor kennisgeving aan te nemen.

Dr. T. Gerber bracht rapport uit inzake het Zuiderzee-vraagstuk.

De Particuliere Synode van Friesland (Z. G.) verzocht aan de Synode, Deputaten te benoemen, om met de betrokken Kerken, de Deputaten der betrokken Classen en het „Algemeen Geref. Zuiderzee-comité“ den verderen gang van zaken te regelen en den Kerken te adviseeren, jaarlijks voor dezen arbeid een collecte te houden.

De Particuliere Synode van Noord-Holland verzocht eveneens een algemeene regeling.

Het Algemeen Geref. Zuiderzee-comité zond een breed memorandum betreffende zijn arbeid en financiering, waarvan het rapport een overzicht gaf.

Ook de Kerkeraad van de Geref. Kerk van Wieringen zond een schrijven met aandrang om dezen arbeid steun te verleenen.

Over dit punt werd breed gediscussieerd.

In de middagzitting, geopend met het zingen van Psalm 84 : 5, werd deze bespreking voortgezet. Besloten werd, de conclusie ter nadere formulering aan de commissie terug te zenden.

Prof. Dr. G. Ch. Aalders rapporteerde over de kalenderhervorming.

De volgende conclusie werd vastgesteld:

De Generale Synode, overwegende, dat het vraagstuk der Kalenderhervorming nog geheel in het stadium van voorbereidend onderzoek verkeert, en dat daarbij reeds van een zoover uiteenlopend meeningsverschil is gebleken, dat het geheel onwaarschijnlijk moet worden geacht, dat binnen afzienbare tijd te dezer zake een beslissing van eenige betekenis vallen zal, acht het niet op haar weg te liggen, thans eenige uitspraak te doen, doch draagt aan de te benoemen deputaten voor correspondentie met de Hooze Overheid op, zich nauwkeurig van den gang van zaken op de hoogte te houden, en, indien zij daartoe den tijd gekomen mochten achten, aan de Hooze Overheid te verzoeken, geen enkele beslissing te nemen zonder daarvan eerst het oordeel der kerken te hebben gevraagd.

Nog werd toestemmend beantwoord de vraag van Prof. Aalders: of de Synode kan goedkeuren, dat de te benoemen Deputaten voor correspondentie met de buitenlandsche kerken, indien zij daartoe worden uitgenoodigd en zij zelve dat wenschelijk mochten achten, enkelen kunnen aanwijzen om aan vergaderingen van de Presbyterian Alliance deel te nemen,

zonder dat daardoor de Geref. kerken in eenig opzicht door de besluiten van de Presbyterian Alliance worden gebonden of daarvoor verantwoordelijk zijn, en de kosten daarvan betalen uit het hun toegestane credit.

De Synode ging hierop in Comité-generaal.

Aan het eind der zitting richtte de voorzitter woorden van groote waardeering tot Prof. Lindeboom, die de volgende week niet meer aanwezig zal kunnen zijn, voor de trouw, waarmee hij de zittingen der Synode had bijgewoond.

Prof. Lindeboom dankte de broeders voor de hem bewezen vriendelijkheid.

Staannde werd hem toegezongen Psalm 121 : 4.

Na dankgebed door Prof. Lindeboom werd de zitting gesloten.

17e zitting.

De zitting van Dinsdag 16 September, de eerste in de vijfde Synodeweek, werd geopend met samenzang van Psalm 68 : 7 en 8, waarna de praeses vooringing in gebed.

Bij appél nominaal bleek, dat de leden der Synode Dr. K. Fernhout en de ouderlingen G. v. d. Steen, G. de Rooy en A. C. Catsman, waren vervangen door Dr. J. J. Berends en de ouderlingen J. Hommes, W. Hummelen en F. P. de Graaf.

De acta der vorige zitting werden gelezen en vastgesteld. Besproken werd de stand van den arbeid in de commissies. Deze zullen pogen, Dinsdagavond met hun arbeid gereed te komen. De Synode zal dan ook Woensdag- en Donderdagavond vergaderen.

De heer J. de Wit rapporteerde namens Commissie I over grensregelingen tusschen de Classen Amersfoort en Apeldoorn, de kerken van Berkel-Rodenrijse en Pijnacker-Nootdorp, die van Woerden en Kamerik en die van Oudeschoot en Heerenveen.

De eerste vier grensregelingen werden goedgekeurd. Met betrekking tot de laatste werden, na langdurige bespreking, op voorstel van den voorzitter de conclusies der commissie teruggevoerd en werd besloten, een commissie van 3 leden te benoemen, die, alle instanties en personen, die in deze zaak gemoeit zijn, gehoord hebbende, een oplossing moet trachten te verkrijgen en op de volgende Generale Synode rapport over haar bemoeiingen uitbrengen.

De praeses verwelkomde ter Synode Dr. T. J. Hagen en Dr. A. H. van Minnen, deputaten voor de verzorging van de geestelijke belangen der militairen. Zij namen als adviseerende leden der Synode ad hoc zitting.

Dr. T. J. Hagen van Delft, las hierna het verslag van Deputaten voor de verzorging van de geestelijke belangen der militairen.

De H. Meijerink bracht rapport uit over dit verslag. Hierbij kwamen ook aan de orde de voorstellen van de Classis Gorinchem inzake de geestelijke verzorging der militairen.

De volgende conclusies werden overeenkomstig het voorstel van de Commissie na korte bespreking z.h.st. aanvaard:

„De Synode besluit:

1e. aan de Deputaten ter behartiging van de geestelijke belangen onder militairen dank te betuigen voor hun belangrijken arbeid en hen van hun financieel beheer te dechargeeren;

2e. namens de Synode een schrijven te richten aan Z. Exc. den Minister van Defensie, dat zij met dankbaarheid kennis nam van de bepaling, opgenomen in Hoofdstuk VII Art. 91-5 van het Reglement op den Inwendigen Dienst der Infanterie en het vertrouwen uitsprekt, dat deze bepaling zal worden uitgebreid voor alle wapenen;

3e. namens de Synode tot den Raad van leger-predikanten, in verband met het door dezen gegeven antwoord aan Deputaten, December 1929, een schrijven te richten, overeenkomstig het door de commissie uitgeworpen concept, en de leden van het moderamen der Synode te machtigen, hierover verder te handelen en te rapporteeren aan de e.v. Synode;

4e. de kerk van 's-Gravenhage-West uit te noodigen, om de correspondentie met den kring van Gereformeerden op Curaçao op zich te nemen en in samenwerking met de te benoemen Deputaten voor de geestelijke verzorging der militairen en zo noodig met financieel steun van dezen, te trachten daaraan een jeugdige dienaar des Woords te zenden, opdat het aldaar in den kerkelijken weg zoo spoedig mogelijk tot instituering van een Gereformeerde Kerk konne;

5e. aan alle kerken per circulaire mededeeling te doen van het adres der Vereniging tot bevordering van Gereformeerde kerkelijk leven op Curaçao, met verzoek alle derwaarts vertrekkende leden hierna in kennis te stellen;

6e. aan de classis Groningen te berichten; dat de Synode meent op haar voorstel niet te moeten ingaan, aangezien: het daarin sub 1a voorgestelde overbodig mag worden geacht, als zullende vermoedelijk automatisch volgen, het daarin sub 1b bedoelde ook bij de tegenwoordige redactie der onderhavige bepaling reeds plaats vindt en de gevreesde moeilijkheden zich eerst dienen voor te doen; tegen het sub 1c voorgestelde o.m. het bezwaar geldt; dat alsdan vermoedelijk de benoeming van een tweeden vrijzinnigen Leger-predikant noodzakelijk zou worden;

7e. opnieuw Deputaten te benoemen en hun op te dragen:

a. de kerken bij de Regeering te vertegenwoordigen voor de geestelijke verzorging der Gereformeerde militairen;

b. voort te gaan met medewerking te verleenen bij de tijdelijke benoeming van predikanten voor hulpdienst bij de herhalingsoefeningen;

c. eventueel mede te werken aan de benoeming van Leger-predikanten en reserve-veldpredikers in komende vacatures, met dien verstande, dat aangeerdongen worde op de benoeming van twee Geref. Legerpredikanten en dat ook deze, zoo mogelijk, aan een plaatselijke kerk verbonden blijven, evenals dit nu geregeld is voor de reserve-veldpredikers;

d. bij de classen, die nog geen deputaat voor de militairen benoemen, of aan dezen arbeid tot dusver nog geen financieel steun boden, erop aan te dringen dit alsnog te doen;

e. te bevorderen, zoo noodig door het variëren van financieel steun, dat de Nieuwsluis en de Millingen godediensoefeningen gehouden worden vanwege de Gereformeerde kerken; waaronder deze plaatsen ressorteeren;

8e. aan Dr. J. J. Wielenga te Alblassemard hartelijk dank te betuigen voor zijn bemoeiingen in het geestelijk belang der Gereformeerden op Curaçao en voor de toezending aan de Synode van het schrijven aan zijn adres van de „Vereniging tot bevordering van Geref. kerkelijk leven op Curaçao“ met vermelding van de reden, waarom de verdere correspondentie is opgedragen aan de kerk van 's-Gravenhage-West.

Middagzitting.

In de middagvergadering, geopend met het zingen van Psalm 65 : 1, werd voorlezing gedaan van het concept-schrijven aan den Raad van Legerpredikanten, dat door de commissie uitgeworpen was.

Dit werd goedgekeurd.

De Meijerink rapporteerde nader over een brief van Dr. F. Tollenaar te Den Helder en 9 andere predikanten in „garnizoenskerken“, inhoudende bezwaar tegen het besluit der Generale Synode van Utrecht inzake vergoeding aan „garnizoenspredikanten“.

Besloten werd aan Dr. F. Tollenaar e.s. te berichten, dat de Synode op hun verzoek niet kan ingaan;

1e. omdat door hen geen gronden worden aangegeven, waaruit de onjuistheid van het besluit der Synode van Utrecht 1923 te dezer zake, bekrachtigd door het besluit der Synode van Groningen 1927, blijkt;

2e. omdat de geestelijke verzorging van de leden der kerk, die in militairen dienst zijn, tot den gewonen ambtelijken arbeid der garnizoenspredikanten behoort, wat niet het geval is met

de geestelijke oefeningen, do uitgenoodigd.

De Meijerink Diemer te V. garnizoenen. E aanslacht der k

het door hem huar deputaten

Tenslotte ra heer A. van F de geestelijke

lende medede Helden te bea heid van zijn

Bij vernieuw aangenomen D Schouten, Dr

De Synode (toe te vo

„4a. Een zich gedronge de catechisatie van een leerb

b. een drie 1932 deze pre c. aan deze

zoo mogelijk motiveerd oor zenden en bij

26 stemmen „4. Geen m ten wat in de

Prof. Dr J rooster voor f

Het voorge het aan de k Ook in de C

worden. Prof. Wate staande de p

practische uit leeraar in de Kampen.

De volgend 1e. Het be aan te vullen nemen, weloe

gewoon hoog school te Ku

2e. Aan d tegen de eerst gingen in de

het sub 1 ge en aan de Sy

3e. Aan d School op te benoeming va

Synode voor faculteit der

4e. Aan d de Zending o om benoemd met dien ver

elkander op t

5e. Aan d hun aandacht te treden met en op Soemba

aan de Curat dens het sub der Zending

Zendingleera gesteld, met d

dracht ontret worden, welli den te benoe

6e. Aan d zint, dat er v daarvan kenn

Generale Syn

7e. Deze het Moderam voor de zaak

dingvalden i noemde voors den nadat he

8e. de ver de deputaten diende rappo

fende missio soneel te late valken dal 2

Prof. Dr i inzake de he

het huwelijc achter de cla

Na enige aangenomen.

Ouderling bezwaarschri goedkeuring

een besluit d Wilp-Singers naar en 3 an

zeldse zaak. De volgen

vaand: De Synode

1e. deputa instellen, ten te brengen er

2e. de Pa kerkeraden v

Ouderling kerken van Generale Syn

deze kerken De commi

1e. de gr Sybrandabur stelen als on van Groning

2e. de bet De vergad

dankgebed w

De zitting met het zing nominaal geb

Van Dr J hij dank het vrijheid.

Prof. L. I over de voi